

การพัฒนาาระบบบัญชีการเงินผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มศักยภาพ
วิสาหกิจประดิษฐ์หัตถกรรมบ้านควนเถียะ จังหวัดนครศรีธรรมราช
Development of a Financial Accounting System for Local Wisdom-Based Products
to Enhance the Capability of the Ban Khuan Thia Handicraft Enterprise
in Nakhon Si Thammarat Province

ปาริชาติ มณี^{1*} และศิริพร หมั่นหส์²

Parichat Manee^{1*} and Siriporn Muenhat²

^{1,2}อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

^{1,2}Lecturer from the Faculty of Management Science Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

*Corresponding Author Email: Parichat_man@nstru.ac.th

Received: 25 October 2025 Revised: 21 November 2025 Accepted: 26 November 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดทำบัญชีการเงินของกลุ่มวิสาหกิจประดิษฐ์หัตถกรรมบ้านควนเถียะ 2. เพื่อออกแบบและพัฒนาระบบบัญชีการเงินสำหรับผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 3. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบบัญชีการเงินที่พัฒนาขึ้น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการทดลองใช้ระบบบัญชี โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านควนเถียะ จำนวน 24 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสาร แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบสังเกตการณ์ มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มเป้าหมายมีปัญหาในการจัดทำบัญชีจากการไม่มีแบบฟอร์มมาตรฐาน ขาดความรู้ในการบันทึกข้อมูล และไม่มีประวัติรายรายผลิตภัณฑ์ 2) ระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยเอกสารประกอบการลงบัญชี เช่น แบบฟอร์มใบเบิกเงิน ใบสำคัญรับ-จ่าย ใบเสร็จรับเงิน และระบบจัดซื้อ ระบบขาย สมุดบัญชีเงินสดรับ-จ่าย ซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบทการดำเนินงานของกลุ่มเป้าหมายและสามารถใช้งานได้จริง และ 3) ระบบที่พัฒนาขึ้นช่วยให้กลุ่มสามารถบันทึกข้อมูลได้ถูกต้องมากขึ้น ใช้ข้อมูลทางบัญชีในการตัดสินใจ และมีแนวโน้มในการจัดการต้นทุนอย่างเหมาะสม ส่งผลให้ขีดความสามารถในการบริหารจัดการทางการเงินของกลุ่มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ดังนั้นงานวิจัยนี้ให้ข้อค้นพบที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาระบบบัญชีการเงินในระดับชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นเสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการ และส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ระบบบัญชีการเงิน, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, วิสาหกิจชุมชน

Abstract

This research consists purposes were 1. to examine the problems and needs related to the preparation of financial accounting among the Ban Khuan Thia Handicraft Enterprise Group 2. to design and develop a financial accounting system for local wisdom products and 3. to evaluate the effectiveness of the developed financial accounting system. The study employed a qualitative methodology using the Participatory Action Research (PAR) approach. The research instruments included interviews, participant observation and a system trial. The target group comprised 24 members of the Baan Khuan Thia Community Enterprise Group. Data collected from documents, interview forms, group discussion records, and observation notes were analyzed using content analysis. The findings revealed that 1) the target group faced difficulties in accounting due to the absence of standardized forms, insufficient accounting knowledge, and a lack of cost analysis per product 2) the developed accounting system included accounting-related documents such as requisition forms, payment and receipt vouchers, receipts, purchasing and sales records, and cash receipts and payments journals, all of which were consistent with the group's operational context and could be practically applied and 3) the developed system enhanced the group's accuracy in data recording, facilitated decision-making using accounting information, and improved cost management. As a result, the group's financial management capability was significantly strengthened. This research provides valuable insights for developing community-based financial accounting systems that align with local contexts and promote sustainable enterprise management.

Keywords: Financial Accounting System, Local Wisdom, Community Enterprise

บทนำ

รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้สามารถสร้างรายได้ที่ยั่งยืนผ่านการเพิ่มมูลค่าให้กับทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งนับเป็นแนวทางสำคัญภายใต้ต้นนโยบายเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) และโมเดลประเทศไทย 4.0 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาชุมชน เสริมสร้างศักยภาพของประชาชนให้รวมกลุ่มกันผลิตสินค้าและบริการที่มีอัตลักษณ์ สะท้อนเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ รัฐบาลได้ดำเนินการสนับสนุนผ่านกลไกต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถแข่งขันและเข้าถึงตลาดทั้งในและต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2565) วิสาหกิจชุมชนจึงกลายเป็นรูปแบบการดำเนินกิจการที่มีความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และองค์ความรู้ในท้องถิ่นที่สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจและความมั่นคงของครอบครัวไทยได้อย่างแท้จริง ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 วิสาหกิจชุมชน คือ การรวมกลุ่มของคนในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์และใช้ชีวิตร่วมกัน เพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมีเป้าหมายร่วมกันในการสร้างรายได้ และเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพา

ตนเองของครัวเรือน ชุมชน และเครือข่ายระหว่างชุมชน (ราชกิจจานุเบกษา, 2548) อย่างไรก็ตาม ในบริบทของประเทศกำลังพัฒนา การเสริมสร้างสมรรถนะของผู้ประกอบการถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยเฉพาะด้านการจัดการ การเรียนรู้ ความสัมพันธ์ และความมุ่งมั่น ซึ่งเป็นสมรรถนะที่ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จขององค์กร (Sakib et al., 2022) ทั้งนี้ การพัฒนาองค์กรในระดับชุมชนยังต้องอาศัยแนวทางการจัดการองค์ความรู้ที่ผสานแนวคิดผู้ประกอบการเชิงสังคมเข้ากับพันธกิจด้านการอนุรักษ์และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน (Manik et al., 2022) แนวคิดดังกล่าวช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถสร้างระบบบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าวิสาหกิจชุมชนจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้และเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น แต่ปัญหาสำคัญที่พบโดยทั่วไปคือการขาดระบบบัญชีที่มีมาตรฐานและความรู้ทางการเงินที่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถควบคุมรายรับ-รายจ่าย ติดตามต้นทุนการผลิต หรือประเมินผลกำไร-ขาดทุนอย่างครบถ้วนและเป็นระบบ ข้อมูลทางการเงินที่บันทึกไม่ครบถ้วนยังส่งผลให้ไม่สามารถใช้ประกอบการวางแผนการผลิต การกำหนดราคาขาย หรือการเข้าถึงแหล่งเงินทุนสนับสนุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างในการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขผ่านการพัฒนา “ระบบบัญชีการเงินชุมชน” ที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นและทักษะของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพที่สอดคล้องกับความถนัดและภูมิปัญญาชุมชนช่วยส่งเสริมอาชีพและรายได้ให้ประชาชน สร้างความภาคภูมิใจ นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนและสร้างชุมชนที่เข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ (ปิยฉัตร ทองแพง, 2566)

จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนผ่านการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนหลากหลายประเภททั้งกลุ่มเกษตรแปรรูป กลุ่มผ้าทอพื้นเมือง กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพร หรือกลุ่มงานหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น งานจักสาน เครื่องถม งานไม้แกะสลัก และงานประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ ซึ่งล้วนสะท้อนภูมิปัญญาและความละเอียดอ่อนของช่างฝีมือในท้องถิ่น ซึ่งวิสาหกิจเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น ส่งเสริมการจ้างงานภายในชุมชนและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากของจังหวัด กลุ่มวิสาหกิจประดิษฐ์หัตถกรรมบ้านควนเถียะ ตำบลนางหลง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจุดเด่นในการผลิต “ดอกไม้จันทร์” ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการยอมรับในด้านคุณภาพและเอกลักษณ์ของรูปแบบงานหัตถกรรมที่สวยงาม อย่างไรก็ตาม กลุ่มดังกล่าวยังคงประสบปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการบริหารจัดการทางการเงิน เช่น การบันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วน ไม่มีระบบติดตามรายรับ-รายจ่าย และขาดความเข้าใจในระบบบัญชีพื้นฐาน ทำให้การบริหารต้นทุนและรายได้ไม่ประสิทธิภาพเพียงพอ ส่งผลต่อความสามารถในการเติบโตและพัฒนากลุ่ม ดังนั้น งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาสภาพปัญหา และพัฒนาระบบบัญชีการเงินโดยเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มเพื่อให้เกิดระบบที่เข้าใจง่าย ใช้งานได้จริง และตอบสนองต้องการของกลุ่มที่สืบทอดภูมิปัญญาและฝีมือจากบรรพบุรุษ รวมถึงสามารถยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของกลุ่มอย่างยั่งยืน ตามที่ Zizile, T., and Tendai, C. (2018) ชี้ให้เห็นว่าการยกระดับสมรรถนะในการประกอบการต้องอาศัยการพัฒนาแนวคิดเชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรมควบคู่กับทักษะทางการเงินและการบัญชี ซึ่ง Utami, C. W. (2020) เน้นย้ำว่าขีดความสามารถของผู้ประกอบการครอบคลุมถึงความสามารถในการบริหารการเงินและการจัดการความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยระบบบัญชีการเงินที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยนี้จะมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงิน สนับสนุนการจัดการต้นทุนและรายได้ และสร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนรวมถึงเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดทำบัญชีการเงินของกลุ่มวิสาหกิจประดิษฐ์หัตถกรรมบ้านควนเถียะ ตำบลนางหลง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาระบบบัญชีการเงินสำหรับผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มวิสาหกิจประดิษฐ์หัตถกรรมบ้านควนเถียะ ตำบลนางหลง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบบัญชีการเงินที่พัฒนาขึ้นโดยเป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจประดิษฐ์หัตถกรรมบ้านควนเถียะ ตำบลนางหลง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

การบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับระบบบัญชีการเงินของวิสาหกิจชุมชน

ระบบบัญชีการเงินเป็นกลไกสำคัญในการจัดการข้อมูลทางเศรษฐกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสนับสนุนการตัดสินใจทางการบริหารโดย International Federation of Accountants (IFAC, 2020) ได้ระบุว่า การจัดทำบัญชีที่มีมาตรฐานเป็นรากฐานของการบริหารจัดการองค์กรที่ยั่งยืน ซึ่งช่วยให้สามารถวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน และความสามารถในการทำกำไรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในบริบทของประเทศไทย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวนมากยังใช้ระบบบัญชีอย่างง่ายซึ่งจำกัดความสามารถในการบริหารจัดการทางการเงิน (ชุตานพร สอนภักดี, 2566) การพัฒนาระบบบัญชีให้เป็นตามมาตรฐานมีระบบเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีเพื่อให้ข้อมูลทางการเงินสะท้อนการดำเนินงานที่แท้จริงของกลุ่ม (ภัทรวดี อินทปนต์ และคณะ, 2566)

2. การพัฒนาระบบบัญชีตามกระบวนการมีส่วนร่วม

การพัฒนาระบบบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มฯ มีส่วนร่วมกับนักวิจัยในทุกขั้นตอนตั้งแต่การออกแบบ ทดลองใช้ ไปจนถึงการปรับปรุงระบบบัญชี ทำให้สมาชิกได้ การมีส่วนร่วมดังกล่าวยังทำหน้าที่เป็น “การเสริมสร้างทุนมนุษย์” ของวิสาหกิจชุมชนตามแนวคิดทฤษฎีทุนมนุษย์ ของ Bruederl et al. (1992) โดยช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถของสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชี เช่น การจัดเก็บเอกสาร การบันทึกบัญชีที่ถูกต้อง ตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลทางการเงินที่เชื่อถือได้ และระบบบัญชีสามารถนำไปใช้สนับสนุนการตัดสินใจ การวางแผน และการบริหารต้นทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Zizile, T., and Tendai, C, 2018) ดังนั้น การพัฒนาระบบบัญชีชุมชนจึงเครื่องมือสำคัญในการยกระดับความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงิน รวมทั้งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรอย่างยั่งยืน

3. ระบบบัญชีการเงินกับการเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน

การมีระบบบัญชีที่มีประสิทธิภาพมีส่วนช่วยยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของกลุ่มวิสาหกิจ โดยส่งเสริมให้เกิดข้อมูลทางบัญชีที่ถูกต้อง โปร่งใส เชื่อถือได้ และการเข้าถึงแหล่งทุนในการนำองค์ความรู้ไปวางแผนในการบริหารงานของกลุ่ม (ปิยฉัตร ทองแพง, 2566) โดยการที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีข้อมูลทางบัญชีที่มีคุณภาพจะส่งผลเชิงบวกต่อความน่าเชื่อถือในผลการดำเนินงาน Jones, K. (2020) ซึ่งการพัฒนาระบบบัญชีที่เหมาะสมกับลักษณะผลิตภัณฑ์ช่วยเพิ่มความสามารถในการติดตามต้นทุนและกำไร

ทำให้กลุ่มสามารถบริหารรายได้และค่าใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และส่งเสริมความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของชุมชนและการบริหารจัดการกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ (ลลิตา พิมพ์า และรักษาวลัย ศิริธาคำ, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจฐานรากของประเทศไทยที่เน้นให้วิสาหกิจชุมชนใช้ความรู้ทางการเงินและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ซึ่งสรุปได้ว่าการพัฒนาระบบบัญชีการเงินของวิสาหกิจชุมชนควรอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของสมาชิก และต้องคำนึงถึงบริบทของชุมชนเป็นหลัก ระบบที่ออกแบบต้องง่ายต่อการใช้งาน โปร่งใส และสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจได้จริงตามแนวทางการพัฒนาระบบบัญชีแบบมีส่วนร่วมที่มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ผ่านการปฏิบัติร่วมกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย** ได้แก่ คณะกรรมการและสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนประดิษฐ์หัตถกรรมบ้านควนเถี่ยะ ตำบลนางหลง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบสำมะโนเพราะต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนบ้านควนเถี่ยะทุก ๆ คน จำนวน 24 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็นคณะกรรมการ 12 คน สมาชิกวิสาหกิจ 12 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2. **เครื่องมือในการวิจัย** ได้แก่ ประกอบด้วย

2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดทั้งหมด 4 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์ด้านการทำบัญชี และประวัติการก่อตั้งกลุ่ม 2) ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีในปัจจุบัน 3) ความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ ความสำคัญ และความต้องการในการจัดทำบัญชี 4) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบัญชี โดยใช้เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ และสมุดจดบันทึกเป็นเครื่องมือสนับสนุนในการเก็บข้อมูลเพื่อความครบถ้วนและน่าเชื่อถือของข้อมูล

2.2 แบบบันทึกการสังเกต ที่ผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม ณ ที่ทำการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ โดยใช้การสังเกตสภาพการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค พฤติกรรมการจัดทำบัญชีการเงินโดยบันทึกข้อสังเกตเชิงพฤติกรรม สิ่งแวดล้อม และปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ ดำเนินการตามกรอบแนวคิดของการวิจัยเชิงคุณภาพแบบมีส่วนร่วม (PAR) ซึ่งดำเนินการเป็น 2 รอบ (Cycles) โดยทุกขั้นตอนมีคณะกรรมการและสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด ทั้งในด้านการวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน ออกแบบ ทดลองใช้ และการสะท้อนผล เพื่อให้ระบบบัญชีการเงินที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของชุมชน โดยสามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

3.1 รอบที่ 1 (PAR Cycle 1) การสำรวจปัญหาและออกแบบระบบเบื้องต้น ดังนี้

1) ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) ผู้วิจัยได้จัดประชุมกลุ่มใหญ่ร่วมกับคณะกรรมการและสมาชิก เพื่อระดมความคิดเห็นและกำหนดประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีการเงินของกลุ่ม จากนั้นจึงร่วมกันกำหนดขอบเขตของระบบบัญชีที่ควรได้รับการพัฒนา พร้อมทั้งวางแผนทางการเก็บข้อมูลเชิงลึกเพื่อใช้ประกอบการออกแบบระบบบัญชีต่อไป

2) ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ (Act) ผู้วิจัยและคณะกรรมการได้ร่วมกันวิเคราะห์เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างกับสมาชิกและคณะกรรมการ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประสบการณ์จริง นอกจากนี้ยังมีการสังเกตการทำงานประจำวันของกลุ่มและบันทึกกระบวนการจัดทำบัญชีรายวัน ก่อนที่จะจัดประชุมสรุปปัญหาและถอดบทเรียนร่วมกับชุมชน

3) ขั้นตอนที่ 3 การสังเกต (Observe) ผู้วิจัยมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการประชุมทบทวน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้นั้นมีความน่าเชื่อถือและสะท้อนสถานการณ์จริง จากนั้นจึงวิเคราะห์ประเด็นปัญหาเชิงระบบ เช่น การขาดเอกสารประกอบการลงบัญชี การไม่เข้าใจวิธีการบันทึกรายการ และการขาดมาตรฐานในการเก็บข้อมูล

4) ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผล (Reflect) ผู้วิจัยได้จัดประชุมสนทนากลุ่มเพื่อร่วมกันสรุปสาเหตุของปัญหา และออกแบบโครงสร้างระบบบัญชีเบื้องต้น โดยกำหนดรูปแบบเอกสาร สมุดบัญชี และขั้นตอนการบันทึกที่เหมาะสม ผลลัพธ์ของรอบแรกคือร่างระบบบัญชีการเงินเบื้องต้นที่สามารถนำไปทดลองใช้ในรอบถัดไป

3.2 รอบที่ 2 (PAR Cycle 2) การทดลองใช้และพัฒนาระบบบัญชีจริง ดังนี้

1) ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) ผู้วิจัยและคณะกรรมการกลุ่มๆ ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางการทดลองใช้ระบบบัญชีในสถานการณ์จริงเป็นระยะเวลา 1 เดือน โดยแบ่งบทบาทหน้าที่ของผู้ใช้งานและผู้ติดตามผลอย่างชัดเจน

2) ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ (Act) มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้และเข้าใจระบบบัญชีที่ออกแบบขึ้น จากนั้นจึงทดลองใช้ระบบบัญชีดังกล่าวในการบันทึกข้อมูลทางการเงินประจำวัน เพื่อทดสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของระบบในบริบทจริง

3) ขั้นตอนที่ 3 การสังเกต (Observe) ผู้วิจัยได้ติดตามและบันทึกผลจากการใช้งานจริง โดยสังเกตการกรอกข้อมูลการจัดเก็บเอกสารและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งเก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของการอบรมและประสิทธิภาพของระบบบัญชี รวมถึงประเมินความเข้าใจ ความง่ายต่อการใช้งาน และความครบถ้วนของข้อมูลที่บันทึกเพื่อประเมินประสิทธิภาพด้านการใช้งาน ความเข้าใจของสมาชิก

4) ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผล (Reflect) ได้มีการประชุมสะท้อนผลร่วมกับสมาชิก เพื่อปรับปรุงระบบบัญชีให้เหมาะสมกับการใช้งานจริงมากยิ่งขึ้น จากนั้นผู้วิจัยและคณะกรรมการกลุ่มๆ ได้ร่วมกันจัดทำคู่มือการใช้งานระบบบัญชี และสรุปบทเรียนเชิงระบบเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการขยายผลไปยังวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันเพื่อต่อยอดองค์ความรู้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ควบคู่กับการสังเคราะห์ข้อมูลจากภาคสนามตามวงรอบ PAR ทั้งสองรอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบที่สะท้อนปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาระบบบัญชีการเงินที่สอดคล้องกับบริบทของวิสาหกิจชุมชนอย่างแท้จริง การนำเสนอผลวิเคราะห์เป็นแบบพรรณนาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. บริบทและสภาพปัญหาจากการปฏิบัติงานบัญชีของวิสาหกิจประดิษฐ์หัตถกรรมบ้านควนเก็ยะ ตำบลนางหลง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิจัยพบว่า วิสาหกิจประดิษฐ์หัตถกรรมบ้านควนเก็ยะ ตำบลนางหลง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชก่อตั้งในปี พ.ศ. 2554 จัดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนรหัส 5-80-07-11/1-0010 โดยมีสมาชิกทั้งหมด 24 คน (หญิง 19 คน ชาย 5 คน) อายุระหว่าง 30-70 ปี ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรและรับจ้างทั่วไป รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในระหว่าง 10,000-25,000 บาท กลุ่มเริ่มต้นจากการผลิตดอกไม้จันทน์และผูกผ้างานซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการขึ้นรูปดอกไม้จันทน์ด้วยคอกวนนมเปรี้ยวแบบพาสเจอร์ไรซ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์กลุ่มตามศิลปวัฒนธรรมงานศพของภาคใต้ต่อมาได้มีการขยายผลิตภัณฑ์อื่นเพิ่มเติม เช่น เครื่องแกง ขนมพื้นบ้าน เลี้ยงผึ้งโพรงและต่อยอดเป็นสบู่ผ้าฝ้าย โดยเน้นการผลิตตามคำสั่งซื้อ สมาชิกทุกคนลงหุ้นเริ่มต้นคนละ 100 บาท มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน โดยมุ่งเน้นความร่วมมือภายในชุมชน

วิสาหกิจชุมชนฯ มอบหมายให้ற்றுฎีกเป็นผู้รับผิดชอบการจัดทำบัญชีโดยตรง โดยใช้สมุดบัญชีรับ-จ่ายเพียงเล่มเดียวในการบันทึกข้อมูลและสรุปรายรับ-รายจ่ายประจำเดือน ซึ่งกระบวนการจัดทำบัญชียังไม่สอดคล้องกับหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป โดยเฉพาะการบันทึกต้นทุนการผลิตของผลิตภัณฑ์ดอกไม้จันทน์ ซึ่งใช้การประเมินค่าแบบคร่าว ๆ โดยไม่มีการแยกต้นทุนวัตถุดิบ ค่าแรง หรือค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่นๆ ซึ่งการกำหนดราคาขายใช้วิธีประมาณการจากวัตถุดิบหลักเท่านั้น อย่างไรก็ตาม พบปัญหาด้านอายุและการขาดความรู้และความเข้าใจที่เพียงพอเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง ซึ่งสมาชิกผู้จัดทำบัญชีมีความรู้พื้นฐานด้านบัญชีเพียงเล็กน้อย แม้เคยได้รับการอบรมจากหน่วยงานภายนอก แต่การฝึกอบรมเป็นเพียงระยะสั้นและเน้นเชิงทฤษฎี จึงไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้จริง ส่งผลให้ขาดระบบบัญชีที่มีมาตรฐาน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการทางการเงินของกลุ่ม

คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนฯ ให้ความสำคัญต่อการมีระบบบัญชีที่ถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อเสริมสร้างความน่าเชื่อถือของกลุ่มต่อสมาชิกและผู้มีส่วนได้เสียในชุมชน โดยเฉพาะในผลิตภัณฑ์ ดอกไม้จันทน์ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะด้านวัตถุดิบและกระบวนการผลิตที่ต้องใช้ฝีมือจากภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังไม่มียุทธศาสตร์ที่สามารถแยกแยะต้นทุนและกำไรจากผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ สมาชิกยังขาดความรู้และทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลบัญชีเพื่อใช้ในการกำหนดราคาขาย การวางแผนต้นทุน หรือการประเมินผลกำไรขาดทุน โดยสมาชิกกลุ่มมีความต้องการรูปแบบการจัดทำบัญชีที่สะดวก ไม่ซับซ้อน ใช้เอกสารน้อย และสามารถนำเทคโนโลยีมาช่วยวางระบบบัญชีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการได้สร้างความโปร่งใสและรองรับการตรวจสอบในอนาคต โดยคณะกรรมการย้ำว่า การมีระบบบัญชีที่โปร่งใสและตรวจสอบได้จะช่วยเพิ่ม

ความเชื่อมั่นให้กับสมาชิกและเสริมความมั่นใจในการบริหารงานของกลุ่มเพื่อให้กลุ่มยังไม่สามารถใช้ข้อมูลบัญชีเป็นเครื่องมือในการวางแผนเชิงกลยุทธ์หรือยื่นขอสนับสนุนจากภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการกลุ่มเสนอว่า การจัดทำบัญชีไม่ได้ดำเนินการทุกวัน เนื่องจากรายได้ของกลุ่มไม่ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่รายได้มาจากการจำหน่ายดอกไม้จันทร์ที่ผลิตตามคำสั่งซื้อเมื่อมีผู้เสียชีวิต ค่อนข้างเป็นงานเร่งด่วน และต้องอาศัยการบริหารจัดการวัตถุดิบที่มีอายุจำกัด เช่น กระดาษพับและไม้ไผ่ โดยยังไม่ได้มีการผลิตเพื่อจำหน่ายในร้านค้า นอกจากนี้ กลุ่มยังมีผลิตภัณฑ์หลากหลาย เช่น เครื่องแกง ขนมน และอื่น ๆ ซึ่งการผลิตยังจำกัดเนื่องจากจำนวนสมาชิกไม่เพียงพอในการรองรับความต้องการที่หลากหลาย นอกจากนี้ รายได้ของกลุ่มไม่เกิดขึ้นต่อเนื่อง เช่น ผลิตภัณฑ์เครื่องแกงมีรอบการขายเฉลี่ยเดือนละ 4-5 ครั้ง ขณะที่ผลิตภัณฑ์ดอกไม้จันทร์และผูกผ้ามีลักษณะการขายเฉพาะงาน เช่น งานศพ ดังนั้นระบบบัญชีควรสะท้อนรายได้ตามรอบกิจกรรมแต่ละงานที่เกิดขึ้นจริง และสามารถแยกประเภทผลิตภัณฑ์ดอกไม้จันทร์ เช่น แบบดอกธรรมดา (ดอกกุหลาบ) และแบบช่อประธานเพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและกำไรได้เป็นรายกลุ่มผลิตภัณฑ์

2. การออกแบบและพัฒนาระบบบัญชีการเงินสำหรับผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ดอกไม้จันทร์) แก้ววิสาหกิจประดิษฐ์หัตถกรรมบ้านควนเกียะ ตำบลนางหลง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิจัยพบว่า การออกแบบและพัฒนาระบบบัญชีการเงินสำหรับผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ดอกไม้จันทร์) แก้ววิสาหกิจประดิษฐ์หัตถกรรมบ้านควนเกียะ ตำบลนางหลง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลได้ ดังนี้

2.1 การจัดสนทนากลุ่มย่อยเพื่อสะท้อนแนวทางการพัฒนาระบบบัญชีที่ตอบโจทย์บริบทของกลุ่ม ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมสนทนากลุ่มร่วมกับคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจฯ เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ ปัญหา และความต้องการของสมาชิกในการจัดทำระบบบัญชีที่เหมาะสมกับลักษณะกิจกรรมการผลิตดอกไม้จันทร์ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความเฉพาะตัวด้านการใช้วัสดุธรรมชาติ (เช่น เปลือกข้าวโพด/กระดาษ/เยื่อไม้, ไม้ไผ่) แรงงานฝีมือ และการผลิตตามคำสั่งซื้อ จากการสนทนากลุ่มพบว่าระบบบัญชีที่กลุ่มเคยใช้อยู่เดิมไม่สามารถแยกต้นทุนและรายรับ-รายจ่ายของผลิตภัณฑ์ได้ชัดเจน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความโปร่งใสในการบริหารงานทางการเงิน การสนทนากลุ่มครั้งนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ช่วยให้ผู้วิจัยเห็นปัญหา อุปสรรค ความต้องการและแนวทางการออกแบบระบบบัญชีใหม่ให้ตรงกับความต้องการของกลุ่ม และผู้ใช้งานได้มากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 3 กิจกรรมสนทนากลุ่มย่อยและสังเกตการผลิตดอกไม้จันทร์ เพื่อระดมความคิดเห็นจากสมาชิกในกลุ่ม (ปาริชาติ มณี และคณะ, 2568)

2.2 การสังเคราะห์ข้อมูลและออกแบบระบบบัญชีเบื้องต้น จากข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มและการศึกษาวิธีการจัดทำบัญชีที่กลุ่มใช้อยู่เดิม ผู้วิจัยพบว่า ระบบบัญชีที่เคยใช้นั้นไม่สามารถจำแนกต้นทุนและรายรับ-รายจ่ายของผลิตภัณฑ์ “ดอกไม้จันทร์” ได้อย่างชัดเจน ทำให้เกิดข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการทางการเงินของกลุ่ม โดยเฉพาะในประเด็นของความปลอดภัยและการตรวจสอบย้อนหลัง เพื่อแก้ปัญหาและความต้องการของกลุ่มอย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อออกแบบระบบบัญชีการเงินที่เน้นการใช้งานที่เข้าใจง่าย สามารถบันทึกข้อมูลได้ครบถ้วนตามหลักการบัญชี ระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยเอกสารบัญชี ได้แก่ แบบฟอร์มใบเบิกเงิน, ใบสำคัญรับ-จ่าย, ใบเสร็จรับเงิน, และระบบจัดซื้อ ระบบขาย สมุดบัญชีเงินสดรับ-จ่าย

1) ใบเบิกเงิน ใช้ประกอบการบันทึกรายการจ่ายเงินสดที่สมาชิกหรือคณะกรรมการของกลุ่มวิสาหกิจใช้เพื่อขอเบิกเงินจากกลุ่ม ไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดซื้อวัตถุดิบ ค่าใช้จ่ายในการผลิต หรือกิจกรรมสนับสนุนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานของกลุ่ม

วิสาหกิจประดิษฐ์หัตถกรรมบ้านควนเกียะ
 เลขที่ 215/3 หมู่ที่ 3 ตำบลนางหลง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ใบเบิกเงิน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

จ่ายให้แก่..... หมู่ที่.....

ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ตามรายการดังต่อไปนี้

ลำดับที่	รายการ	จำนวนเงิน
	(ตัวอักษร)	รวมเงิน

(ลงชื่อ)

ผู้รับเงิน

(ลงชื่อ)

ผู้จ่ายเงิน

ภาพที่ 3 ใบเบิกเงิน (ปาริชาติ มณี และคณะ, 2568)

2) ใบสำคัญรับ-จ่าย ใช้บันทึกรายการรับเงินจากการจำหน่ายสินค้า และรายการจ่ายค่าวัสดุ อุปกรณ์ หรือค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิต

3) ใบเสร็จรับเงิน ใช้เป็นหลักฐานการรับเงินจากลูกค้าโดยมีการระบุรายละเอียด เช่น วันที่รับเงิน จำนวนเงิน รายการสินค้า และชื่อ ที่อยู่กลุ่มผู้จ่ายเงิน เพื่อยืนยันการทำธุรกรรม เพิ่มความน่าเชื่อถือ และความโปร่งใสให้กับกลุ่ม พร้อมทั้งสามารถใช้ประกอบการบันทึกบัญชีและตรวจสอบย้อนหลังได้อย่างเป็นระบบ

เล่มที่.....	 ใบเสร็จรับเงิน เลขที่ 215/3 หมู่ที่ 3 ตำบลนางหลง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ใบเสร็จรับเงิน วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... รับจาก..... อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ตามรายการดังต่อไปนี้		เลขที่.....
ลำดับที่	รายการ	จำนวนเงิน	
1	รับเงินค่าหุ้น		
2	รับเงินค่าขายสินค้า.....จำนวนหน่วย.....		
3	รับชำระหนี้ค่าสินค้าจากการขายสินค้าเงินเชื่อ		
4		
5		
6		
7		
8		
	(ตัวอักษร)	รวมเงิน	
..... ผู้รับเงิน			

ภาพที่ 4 ใบเสร็จรับเงิน (ปาริชาติ มณี และคณะ, 2568)

4) สมุดบัญชีเงินสดรับ-จ่าย ใช้สำหรับบันทึกรายการรายรับและรายจ่ายประจำวัน โดยระบุวันที่รายการ จำนวนเงิน และยอดคงเหลือ เพื่อให้สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ง่าย สะท้อนสถานะทางการเงินของกลุ่มวิสาหกิจฯ อย่างต่อเนื่อง และช่วยให้การบริหารจัดการเงินสดมีความชัดเจนและโปร่งใส โดยการออกแบบระบบบัญชีดังกล่าวนอกจากจะตอบโจทย์ด้านการจัดทำบัญชีที่มีโครงสร้างชัดเจนแล้ว ยังส่งเสริมให้สมาชิกสามารถใช้งานได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายในการเพิ่มศักยภาพของกลุ่มในการจัดการทางการเงินอย่างยั่งยืน

2.3 อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อทดลองใช้ระบบบัญชีในสถานการณ์จำลอง ณ ที่ทำการกลุ่มวิสาหกิจประดิษฐ์หัตถกรรมบ้านควนเคียะ เพื่อให้สมาชิกทดลองใช้งานระบบบัญชีที่ออกแบบขึ้นใหม่ กิจกรรมอบรมประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

- 1) การถ่ายทอดความรู้พื้นฐานทางบัญชี เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรายการทางบัญชี หมวดย่อย และความสำคัญของการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง
- 2) การสาธิตและฝึกปฏิบัติการใช้เอกสารทางบัญชี เช่น ใบสำคัญรับ-จ่าย ใบเสร็จรับเงิน และสมุดบัญชีเงินสดรับ-จ่าย เพื่อให้สมาชิกสามารถใช้งานได้ถูกต้อง
- 3) การทดสอบความรู้ก่อนและหลังอบรม ผลการทดสอบพบว่า สมาชิกสามารถจำแนกประเภทบัญชีได้อย่างถูกต้อง และมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่กระตือรือร้นตลอดกิจกรรม สะท้อนถึงความรู้ความเข้าใจและพร้อมในการนำระบบบัญชีไปใช้งานจริง

2.4 การทดลองใช้ระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้นในกลุ่มวิสาหกิจหลังการอบรม สมาชิกกลุ่มได้ทดลองใช้ระบบบัญชีจริงเป็นระยะเวลา 1 เดือน โดยเน้นการบันทึกรายรับ-รายจ่ายของกิจกรรมผลิตดอกไม้จันทน์อย่างเป็นระบบ ผลการประเมินแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

- 1) ด้านเอกสารบัญชี พบว่า ใบเบิกเงิน ใบสำคัญรับ-จ่าย และใบเสร็จรับเงินถูกใช้ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ช่วยเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงาน
- 2) ด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่มฯ มีความเข้าใจในระบบบัญชีใหม่และสามารถดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

ผลการทดลองใช้สะท้อนว่าระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้นสามารถเพิ่มประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความน่าเชื่อถือ สามารถตอบโจทย์การบริหารจัดการบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจฯ ได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะผลิตภัณฑ์ “ดอกไม้จันทน์” และผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือการใช้งานระบบบัญชีดังกล่าวเพื่อส่งมอบให้กลุ่มใช้เป็นแนวทางต่อไป

3. การประเมินประสิทธิภาพของระบบบัญชีการเงินที่พัฒนาขึ้นโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR)

ผลการวิจัยพบว่า ระบบบัญชีการเงินที่พัฒนาขึ้นสามารถนำมาใช้งานได้จริง และมีประสิทธิภาพในบริบทของกลุ่มผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น “ดอกไม้จันทน์” โดยมีจุดเด่นใน 2 ด้าน ดังนี้

- 3.1 ด้านความเหมาะสมของเอกสารบัญชี เอกสารบัญชีที่ออกแบบขึ้น ได้แก่ ใบสำคัญรับ-จ่าย ใบเสร็จรับเงิน และสมุดบัญชีเงินสดรับ-จ่าย สามารถรองรับกิจกรรมทางการเงินของกลุ่มได้อย่างเหมาะสม สมาชิกกลุ่มสามารถกรอกเอกสารได้ถูกต้อง

เข้าใจหลักการใช้งาน และมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ เอกสารเหล่านี้ช่วยเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงาน สะท้อนข้อมูลรายรับรายจ่ายได้ชัดเจน และสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ง่าย

3.2 ด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ คณะกรรมการมีความเข้าใจในกระบวนการของระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้น และสามารถดำเนินงานตามระบบได้อย่างเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม พบข้อจำกัดบางประการ เช่น ฝ่ายบัญชียังไม่ได้บันทึกข้อมูลในวันที่เกิดรายการจริง และเหรียญไม่สามารถนำเงินเข้าธนาคารได้ในแต่ละวัน ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนี้ ฝ่ายบัญชีกำหนดวันบันทึกบัญชีอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เพื่อให้ข้อมูลทางการเงินถูกต้องและต่อเนื่อง และเหรียญรวบรวมเงินสดและนำฝากธนาคารสัปดาห์ละ 1 ครั้ง พร้อมจัดทำรายงานการเก็บรักษาเงินสดให้ประธานกลุ่มลงนามรับทราบ ดังนั้น ภาพรวมของระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมการบริหารจัดการทางการเงินของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถต่อยอดสู่การรายงานข้อมูลทางการเงินเพื่อประกอบการตัดสินใจของกลุ่มได้ในระยะยาว

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดทำบัญชีการเงินของกลุ่มวิสาหกิจประดิษฐ์หัตถกรรมบ้านควนเกียะ ตำบลนางหลง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มวิสาหกิจฯ ประสบปัญหาในการจัดทำบัญชีด้วยมือ ไม่มีแบบฟอร์มมาตรฐาน ขาดความรู้ความเข้าใจด้านบัญชี และไม่มีระบบการวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยผลิตภัณฑ์ การบันทึกบัญชีส่วนใหญ่ทำเพียงรายรับ-รายจ่ายโดยรวม ไม่สามารถจำแนกรายได้และค่าใช้จ่ายของแต่ละผลิตภัณฑ์ได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังขาดเอกสารหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชี เช่น ใบสำคัญรับ-จ่าย หรือใบเสร็จรับเงิน ซึ่งส่งผลให้ข้อมูลทางการเงินขาดความครบถ้วนและไม่สามารถนำไปใช้ในการวางแผนหรือประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อออกแบบและพัฒนาระบบบัญชีการเงินสำหรับผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มวิสาหกิจประดิษฐ์หัตถกรรมบ้านควนเกียะ ตำบลนางหลง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยเอกสารทางบัญชีที่สำคัญ เช่น แบบฟอร์มใบเบิกเงิน ใบสำคัญรับ-จ่าย ใบเสร็จรับเงิน สมุดบัญชีเงินสดรับ-จ่าย ระบบจัดซื้อและระบบขาย ซึ่งได้รับการออกแบบให้เข้าใจง่ายและสอดคล้องกับบริบทการดำเนินงานของกลุ่ม โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมสนทนากลุ่ม การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการทดลองใช้ระบบบัญชีในสถานการณ์จำลอง ส่งผลให้ระบบที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งานได้จริงและเหมาะสมกับลักษณะการผลิตแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบบัญชีการเงินที่พัฒนาขึ้นโดยเป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ของกลุ่มวิสาหกิจประดิษฐ์หัตถกรรมบ้านควนเกียะ ตำบลนางหลง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้น สามารถใช้งานได้จริง มีความเหมาะสมและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทางการเงินของกลุ่มอย่างชัดเจน สมาชิกสามารถบันทึกข้อมูลได้ถูกต้องมากขึ้น เข้าใจหลักการบัญชีและสามารถใช้ข้อมูลทางบัญชีในการวิเคราะห์ต้นทุน การวางแผนรายรับ-รายจ่าย และการตัดสินใจทางการเงินได้อย่างเหมาะสม ระบบดังกล่าวช่วยส่งเสริมความโปร่งใส ความน่าเชื่อถือ และการตรวจสอบย้อนหลังได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ยังพบว่าความรู้และทักษะด้านบัญชีของสมาชิกกลุ่มเพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมอบรมและทดลองใช้ระบบบัญชี

โดยสรุป การวิจัยครั้งนี้สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ทั้งสามข้อได้ครบถ้วน ระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับบริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ช่วยยกระดับศักยภาพด้านการบริหารจัดการทางการเงิน และสามารถนำไปใช้เป็นตัวแบบในการพัฒนาระบบบัญชีของวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

การอภิปรายผล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีการเงิน พบว่า วิสาหกิจประดิษฐ์หัตถกรรมบ้านควนเคียวฯ มีการจัดทำบัญชีอย่างง่าย เช่น บันทึกรายรับ-รายจ่ายในสมุดบัญชีเพียงเล่มเดียว และการคำนวณต้นทุนและกำไรโดยประมาณการณ ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป นอกจากนี้ ยังขาดระบบเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี เช่น ใบสำคัญรับ-จ่าย และไม่มีการจัดทำงบการเงินประจำปีสอดคล้องกับปฐมาภรณ์ คำชื่น (2564) พบว่า วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนันทบุรีปัญหาหลักเกิดจากการขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านบัญชีและภาษี ความไม่เข้าใจในการคำนวณค่าเสื่อมราคา และการบันทึกบัญชีด้วยมือ สอดคล้องกับปรางทิพย์ เสยกระโทก (2568) พบว่า วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครพนมยังประสบปัญหาด้านความรู้และทักษะในการจัดทำบัญชี โดยเฉพาะความสามารถในการบันทึกบัญชีอย่างถูกต้อง และชุตานพร สอนภักดี (2566) ยังระบุว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครปฐมมีการบันทึกบัญชีอย่างง่าย ความเข้าใจของสมาชิก ขาดการจัดเก็บเอกสารที่ครบถ้วน ระบบบัญชีขาดความสมบูรณ์ส่งผลต่อการวางแผนงานและการตัดสินใจที่สำคัญ ซึ่งยุทธนา จันทร์ปิติ และคณะ (2567) พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุดรธานียังคงใช้การบันทึกบัญชีด้วยมือ มีเพียงสมุดบันทึกรายการค้าและเอกสารประกอบพื้นฐาน เช่น ใบเสร็จรับเงิน ขณะเดียวกันพบปัญหาหลักคือขาดความรู้ความสามารถด้านบัญชีและขาดอุปกรณ์สำนักงานที่เพียงพอส่งผลให้การจัดทำบัญชีไม่เป็นระบบ สอดคล้องกับวิทยา ชาวขจร และวสันต์ กาญจนมุกดา (2566) พบว่า วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพัทลุงส่วนใหญ่ยังใช้การบันทึกบัญชีด้วยมือและสมุดเงินสตรับ-จ่าย ซึ่งสะท้อนถึงข้อจำกัดด้านเครื่องมือ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการนำข้อมูลทางบัญชีไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการ ดังนั้น ผลการศึกษาครั้งนี้จึงยืนยันว่าปัญหาการจัดทำบัญชีที่ไม่เป็นระบบและข้อจำกัดด้านความรู้ทางบัญชีของสมาชิกกลุ่ม เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการจัดการทางการเงินและสะท้อนความจำเป็นของการพัฒนาระบบบัญชีที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

2. การออกแบบและพัฒนาระบบบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ มุ่งเน้นการออกแบบที่ใช้งานง่าย มีแบบฟอร์มเอกสารทางบัญชี ได้แก่ ใบสำคัญรับ-จ่าย ใบเสร็จรับเงิน และสมุดบัญชีเงินสตรับ-จ่าย ซึ่งสามารถตอบสนองการจัดทำบัญชีผลิตภัณฑ์ดอกไม้จันทน์ซึ่งเป็นงานสั่งทำได้อย่างเหมาะสม จากการทดลองใช้ระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้นเป็นระยะเวลา 1 เดือน พบว่า ระบบบัญชีดังกล่าวช่วยให้การบันทึกบัญชีถูกต้อง ครบถ้วน เสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการทางการเงิน สอดคล้องกับโสภณ ชุมทองโต และคณะ (2566) พบว่า ระบบบัญชีที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช ควรมีสมุดบันทึกรายรับรายจ่ายเงินสดและรายงานทางการเงิน ซึ่งช่วยให้กลุ่มสามารถติดตามรายได้ ต้นทุนและผลการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน เช่นเดียวกับปิยฉัตร ทองแพ (2566) พบว่า แนวทางการพัฒนาระบบบัญชีของวิสาหกิจชุมชนสตรีแปรรูปปลาบ้านดงตาดทองมุ่งเน้นให้มีรูปแบบบัญชีที่เข้าใจง่าย ใช้งานสะดวก และมีแบบฟอร์มพร้อมใช้ทำให้การบันทึกบัญชีถูกต้อง เชื่อถือได้ ช่วยให้ผู้ใช้รับผิดชอบสามารถจัดทำข้อมูลทางการเงินไปใช้ในการวางแผนและตัดสินใจของกลุ่มได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับโสภารักษ์ ตลสุข และเดชา โลงนสิริศิลป์ (2568) พบว่า การพัฒนาระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนแปรรูปถั่วลิสงในจังหวัดยโสธรที่พัฒนาขึ้นใหม่ช่วยให้ผู้บริหารกลุ่มฯ สามารถเข้าถึงข้อมูลทางบัญชีที่ถูกต้อง เหมาะสม และทันเวลา ส่งผลให้ระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้นเชื่อมโยงกับบริบทจริงของกลุ่มฯ และส่งเสริมให้เกิดการใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนและบริหารจัดการอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับโสพิศพิไล ทองใส และคณะ (2568) พบว่า การประยุกต์ใช้ระบบบัญชีในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรรมผู้เลี้ยงโคเนื้อ จังหวัดนครศรีธรรมราช ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผน การสั่งการ และการตัดสินใจของผู้บริหารกลุ่มฯ สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาระบบบัญชีที่ดีไม่เพียงแต่ช่วยบันทึกข้อมูลทางการเงินเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนกลยุทธ์และยกระดับประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชนนั้น ผลดังกล่าวสอดคล้องกับข้อค้นพบเชิงประจักษ์ของงานวิจัยนี้ที่ระบุว่า ระบบบัญชีที่ได้รับการพัฒนาขึ้นใหม่สามารถแก้ปัญหาเดิมของกลุ่มฯ ได้อย่างตรงจุด ทั้งด้านรูปแบบการบันทึกที่เป็นมาตรฐาน ความครบถ้วนของข้อมูล และการสนับสนุนต่อการวางแผนและตัดสินใจ ส่งผลให้ระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้นเชื่อมโยงกับบริบทจริงและยกระดับประสิทธิภาพการจดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน

3. การประเมินประสิทธิภาพของระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้นหลังการอบรมและทดลองใช้งานระบบบัญชีพบว่า สมาชิกมีความเข้าใจบัญชีดีขึ้น สามารถแยกประเภทบัญชีและกรอกเอกสารได้ถูกต้อง สะท้อนถึงผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้และทักษะที่เพิ่มขึ้นจากกระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการ และฝ่ายบัญชีและเหรียญสามารถนำระบบบัญชีไปใช้จริงซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพในการนำระบบบัญชีไปปรับใช้ในบริบทจริงของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับอนงศ์วรรณ อุประดิษฐ์ (2566) พบว่าความสำเร็จในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรทางบัญชีอย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการพัฒนาทักษะของผู้จัดทำบัญชีให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการบัญชีและเทคโนโลยีในการบันทึกข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ทันเวลา ส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจในการบริหารงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ดังนั้น ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาระบบบัญชีที่เหมาะสมของกลุ่มผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ดอกไม้จันทน์) ที่มีลักษณะการดำเนินงานไม่ซับซ้อน แต่ต้องการความถูกต้องและโปร่งใสในการจัดการทางการเงิน สามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้นไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและความสามารถในการบริหารงานภายในกลุ่มเท่านั้น แต่ยังสามารถเป็นต้นแบบให้กับวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ ในการพัฒนาระบบบัญชีที่เหมาะสมกับลักษณะการดำเนินงานโดยเฉพาะเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

ข้อค้นพบ หรือองค์ความรู้ใหม่

1. งานวิจัยนี้ได้พัฒนาระบบบัญชีการเงินที่สอดคล้องกับลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยออกแบบเอกสารบัญชี เช่น ใบเบิกเงิน ใบสำคัญรับ-จ่าย ใบเสร็จรับเงิน และสมุดบัญชีเงินสดรับ-จ่าย ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการบริหารที่ตอบโจทย์วิธีการทำงานจริงของกลุ่มเกษตรกรท้องถิ่น ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการสร้างระบบบัญชีชุมชนที่เข้าใจง่ายและสามารถนำไปใช้ได้จริงในระดับฐานราก

2. การพัฒนาระบบบัญชีงานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาองค์ความรู้ผ่านกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของสมาชิกในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การออกแบบระบบ ไปจนถึงการทดลองใช้งานจริง ส่งผลให้ระบบบัญชีที่ได้มีความเหมาะสม

กับผู้ใช้จำนวนมากกว่าระบบที่พัฒนาโดยผู้เชี่ยวชาญเพียงฝ่ายเดียว ถือเป็นองค์ความรู้ใหม่ด้านการพัฒนาระบบบัญชีที่เน้น “การเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน”

3. การใช้ระบบบัญชีเป็นเครื่องมือในการเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการทางการเงินของกลุ่ม ส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือใน “ระบบบัญชีชุมชน” ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือบันทึกข้อมูลทางการเงินเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ปัญหาที่เกิดจากการบันทึกบัญชีด้วยมือ ความรู้ด้านบัญชีไม่เพียงพอ และเอกสารไม่ครบถ้วน ส่งผลให้รายงานทางการเงินคลาดเคลื่อน แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบบัญชีที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านบัญชีโดยตรง เพื่อยกระดับความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทุนมนุษย์ (Bruederl et al., 1992) ที่มองว่าความรู้และทักษะของบุคลากรเป็นทรัพยากรสำคัญต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร

1.2 การบันทึกข้อมูลด้วยมือมีข้อจำกัดด้านความถูกต้อง ความล่าช้า และยากต่อการตรวจสอบ จึงควรเสริมระบบด้วยคอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์บัญชีสำเร็จรูป เช่น MS Excel หรือโปรแกรมบัญชีเฉพาะทาง เพื่อให้การบันทึกข้อมูลรายรับ-รายจ่าย และข้อมูลสมาชิกเป็นระบบ ลดความผิดพลาด และสนับสนุนการจัดทำรายงานทางการเงินให้มีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้ง่าย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายขอบเขตการศึกษาและเพิ่มตัวแปรที่สำคัญการวิจัยในอนาคตควรขยายขอบเขตไปยังกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่น เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการจัดทำบัญชีที่แตกต่างกันในแต่ละประเภท ทั้งนี้ ควรเพิ่มการศึกษาในตัวแปรด้านการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นการต่อยอดจากระบบบัญชีที่ได้พัฒนาขึ้น เพื่อทำความเข้าใจปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบบัญชีชุมชน

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาระบบบัญชีชุมชนแบบดิจิทัล งานวิจัยในอนาคตควรต่อยอดจากระบบบัญชีที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้อยู่ไปสู่การสร้างแพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชันบัญชีออนไลน์ที่เหมาะสมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มที่มีข้อจำกัดด้านความรู้ทางเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถบันทึกข้อมูลรายรับ-รายจ่าย ต้นทุนได้แบบเรียลไทม์และสามารถสรุปรายงานทางการเงินได้อัตโนมัติ นอกจากนี้ควรเปรียบเทียบการใช้งานระหว่างระบบบัญชีแบบเดิมและระบบบัญชีดิจิทัล เพื่อประเมินความแตกต่างของผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและการจัดการ

2.3 ควรศึกษาผลกระทบของการใช้ระบบบัญชีต่อความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ควรขยายการวิเคราะห์ในบทบาทของตัวแปรกำกับความสัมพันธ์ (Moderator) ระหว่างระบบบัญชีชุมชนกับความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน โดยเฉพาะตัวแปรด้านความโปร่งใสทางการเงิน, ความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน และรายได้ของครัวเรือนในชุมชน ซึ่งมีแนวโน้มจะส่งเสริมความสัมพันธ์ดังกล่าวให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น การศึกษาดังกล่าวจะช่วยให้สามารถประเมินบทบาทของระบบบัญชีในฐานะ “เครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก” ได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- ชูดาทพร สอนภักดี. (2566). การพัฒนาระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์พืชอินทรีย์บ้านสระกระเทียม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 9(1), 1-21.
- ปรางทิพย์ เสยกระโทก. (2568). แนวทางการจัดทำบัญชีที่เหมาะสมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารจังหวัดนครพนม. *วารสารนวัตกรรมกรรมการจัดการและบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 2(2), 36-56
- ปฐมภรณ์ คำชื่น. (2564). การจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนนทบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ*, 7(1), 1-10. 76-89
- ปิยฉัตร ทองแพง. (2566). แนวทางการพัฒนาระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนสตรีแปรรูปปลาบ้านดงตาดทอง ตำบลโพธิ์ศรี อำเภอปรางค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสาร MCU Ubon Review*, 8(2), 989-997.
- ภัทรวดี อินทปนต์ และคณะ. (2566). การพัฒนาระบบบัญชีและการจัดการต้นทุนการผลิตเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่งเสริมอาชีพบ้านนิคม อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 6(2), 145-161.
- ยุทธนา จันทร์ปัด และคณะ. (2567). การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีเพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบบัญชีของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าบ้านสามทอ ตำบลแสงสว่าง อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 10(1), 1-11.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2548). *พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548*. เล่ม 122 ตอนที่ 6 ก.
- ลลิตา พิมพ์า และรัชดาวัลย์ ศิริตาคำ. (2564). การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านมะยาง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 9(3), 465-473.
- วิทยา ขาวขจร และ วสันต์ กาญจนมุกดา. (2566). การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพัทลุง. *วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 16(4), 1-22.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2565). *รายงานสถานการณ์วิสาหกิจชุมชนและผู้ประกอบการ SME ไทย ปี 2565*. กรุงเทพฯ: สสว.
- โสพิศพิไล ทองใส และคณะ. (2568). การประยุกต์ใช้บัญชีบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 17(3), 52-66.
- โสภณ ชุมทองโต และคณะ. (2566). การพัฒนาระบบสารสนเทศทางบัญชีการเงินและรูปแบบการตั้งราคาของสินค้าเกษตรแปรรูปตามอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 7(11), 251-263.
- โสภารักษ์ ตลสุข และ เดชชา โลจนสิริศิลป์. (2568). การปรับปรุงระบบบัญชีต้นทุนวิสาหกิจชุมชนแปรรูปถั่วลิสงแห่งหนึ่งในจังหวัดยโสธร. *วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 27(1), 59-70
- อนงค์วรรณ อุประดิษฐ์. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 9(6), 58-70.

- Bruederl, J., Preisendoerfer, P., and Ziegler, R. (1992). Survival chances of newly founded business organizations. *American Sociological Review*, 57(2), 227–242.
- IFAC. (2020). *The role of accountancy in strengthening small and medium-sized enterprises (SMEs)*. International Federation of Accountants.
- Jones, K. (2020). Accounting information quality and firm credibility. *Journal of Business Finance and Accounting*, 47(7-8), 987-1015.
- Manik et al. (2022). Knowledge management and community-based enterprise: An initiative to preserve the shadow puppet traditional knowledge in Yogyakarta, Indonesia. *VINE Journal of Information and Knowledge Management Systems*, 54(3), 638–654.
- Sakib, M. N., et al. (2022). Entrepreneurial competencies and SMEs' performance in a developing economy. *Sustainability*, 14(19), 13463.
- Utami, C. W. (2020). Entrepreneurial competency, external environment, and performance of SMEs in Indonesia: Mediating role of innovation. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(11), 939–947.
- Zizile, T., and Tendai, C. (2018). Entrepreneurial competencies and the performance of small and medium enterprises in the retail sector in Zimbabwe. *African Journal of Business Management*, 12(14), 429–438.